

Drickandets ”orsaker”

Ordföranden för Sannfinländarnas riksdagsgrupp **Sampo Terho** talar för en liberalisering av Finlands alkoholpolitik (HBL 1.2.16). Han tror inte att liberaliseringen skulle öka antalet riskbrukare. Han säger bl.a.:

”Om en människa har orsak att dricka måste vi nog hjälpa honom gå igenom de orsakerna.”

Uttalandet har en intressant komplexitet. Bortsett från att det inte är riktigt klart vem detta ”vi” hänvisar till, kan man undra vad han menar med att ”gå igenom orsakerna”. Handlar det om att gå genom skälen, anledningarna? Vad skulle det innebära att med en storkonsument av alkohol gå igenom hans eller hennes skäl för att dricka? Om man ger sig in i en genuin diskussion med Jeppe om varför han dricker måste man vara beredd på att Jeppe kan vinna: han kanske lyckas övertyga dig om att det bästa han kan göra i sitt nuvarande läge är att ty sig till alkoholen. Om du från början utesluter den möjligheten har du inte gett dig in i ett verkligt meningsutbyte.

I själva verket utgår de flesta av oss från att människor inte – utom kanske i extrema fall – *kan* ha skäl att hänge sig åt storkonsumtion av alkohol – d.v.s. åt en konsumtion som sätter deras hälsa eller ekonomi på spel, som äventyrar deras förmåga att sköta ett arbete eller att hantera sina mänskliga relationer. Jeppe dricker inte för att han har skäl att dricka. Det är också sällan någon upphör med sitt problemdrickande efter att man påpekar att det är mycket som talar emot det.

Det är viktigt att skilja mellan att *ha* orsak (skäl) att dricka, och att det *finns* en orsak till att någon dricker (en kausal bakgrundsfaktor). Orsakerna till alkoholism är en svår och omstridd vetenskaplig fråga. De flesta forskare är överens om att en genetisk faktor är involverad i många fall.

De torde också vara överens om orsaken sällan eller aldrig är enkel. Kan detta vara vad Terho avser? Tanken att detta gissel kunde fås att försvinna genom att ”vi” hjälper alkoholisterna att ”gå igenom” orsakerna verkar bläögd.

Kanske vill Terho bara uttrycka medkänsla med människors olycka, utan att vilja ställa diagnos på orsakerna. Men luddigheten verkar samtidigt vara ett led i försöket att bagatellisera problematiken.

Om Terhos ställningstagande ska anses representativt för Sannfinländarna har det också en intressant ideologisk dimension. Det har ansetts att Sannfinländarna har tagit över en del av den traditionella socialdemokratins värderingar, att de är det nya arbetarpartiet. Men när det gäller alkoholpolitiken verkar det här inte stämma. Arbetarrörelsen har en av sina rötter i nykterhetsrörelsen, medan Sannfinländarna i alkoholpolitiken tycks gå på en typiskt borgerlig linje.

Terho säger också ”Vi har ett omfattande samförstånd om att den finländska alkoholpolitiken ska drivas i en friare, mera europeisk riktning” (YLE-uutiset 6.2.16). På den här punkten är Sannfinländarna alltså inte angelägna slå vakt om den nationella kulturen.

Detta inlägg är inte ett ställningstagande till alkohollagstiftningen. Mitt syfte är att fästa uppmärksamhet vid en anmärkningsvärd politisk utveckling och de retoriska uttryck den tar sig.

Lars Hertzberg är professor emeritus
i filosofi vid Åbo Akademi